

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. H.**, zastúpeného JUDr. J. D., advokátkou so sídlom v B., proti žalovanému **R., o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 18 C 54/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2011, sp.zn. 2 Co 64/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2011, sp.zn. 2 Co 64/2010 čo do výroku o náhrade trov odvolacieho konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 30. januára 2007, č.k. 18 C 54/2005-79 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 500 000,-- Sk istiny do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Súčasne žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi trovy konania v sume 85 226,-- Sk s tým, že suma 27 000,-- Sk predstavuje súdny poplatok a trovy právneho zastúpenia sumu 58 226,-- Sk. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 12 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka a čl. 19, čl. 26 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky. Dospel k záveru, že žalovaný neoprávnene zasiahol do práva žalobcu na ochranu jeho osobnosti tým, že ho nekontaktoval pred odvysielaním príspevku a bez jeho vedomia a súhlasu zverejnil zvukové aj obrazové záznamy jeho osoby zaznamenané skrytou kamerou a skrytým mikrofónom. Uviedol, že žalovaný sa svojou reláciou rozhodol sám potrestať to, čo považoval za prinajmenšom nemorálne a neetické. Nakoľko ospravedlnenie žalovaného v televíznom vysielaní by nepostačovalo na zmiernenie následkov v spoločenskej sfére žalobcu, po zvážení všetkých okolností dospel k záveru, že suma 500 000,-- Sk je náhradou, ktorá môže efektívne zmierniť žalobcovi následky neoprávnených zásahov do jeho osobnostných práv. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaného rozsudkom z 24. septembra 2008, sp.zn. 10 Co 2/07 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol. Žalovanému nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že žalobca v celom konaní neuviedol žiaden dôkaz o tom, že reálne došlo ku zníženiu jeho dôstojnosti alebo vážnosti a to v dôsledku výlučne uverejnenia obrazových a zvukových záznamov žalovaným. Odvolací súd bol názoru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno dokazovania následku protiprávneho konania žalovaného, t.j. že by došlo k zníženiu v značnej miere dôstojnosti žalobcu alebo jeho vážnosti v spoločnosti. Preto podľa § 220 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol. V konaní úspešnému žalovanému, ktorému vzniklo právo na náhradu trov konania, náhradu trov konania nepriznal z dôvodu, že si toto právo neuplatnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalobcu uznesením z 3. februára 2010 sp.zn. 5 Cdo 42/2009 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho záveru, že u žalobcu nedošlo neoprávneným zásahom žalovaného k zníženiu jeho dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti v značnej miere (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Krajský súd v Bratislave následne rozsudkom z 26. októbra 2011, sp.zn. 2 Cdo 64/2010 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil a žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Aj podľa jeho názoru žalovaný tým, že X. o 22:00 hod. odvysielal v relácii „R.“ príspevok pod názvom „Z.“, v ktorom uviedol, že žalobca sa pomocou inzerátu snažil „urobiť obchod“ s ešte nenarodeným dieťaťom, keď reportérka dokonca vyslovila obavy, či žalobca nepatrí k organizovanej skupine zaoberajúcej sa obchodovaním s deťmi a ich vyvážaním do zahraničia, kriminalizoval osobu žalobcu aj tým, že bez jeho súhlasu odvysielal zvukové záznamy jeho osoby zaznamenané skrytou kamerou a mikrofónom a tým, že mu ani nedal možnosť sa vyjadriť ku skutočnostiam, ktoré v príspevku tvrdil, zasiahol hrubým spôsobom do osobnostných práv žalobcu. Zároveň sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že vzhľadom na závažnosť ujmy na osobnostných právach žalobcu nebolo by ospravedlnenie, či iné morálne zadosťučinenie žalobcu uverejnené v televíznom vysielaní dostatočným na zmiernenie následkov v spoločenskej sfére žalobcu. S poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. preto rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že žalobcovi náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si ich v súlade s ustanovením § 151 ods. 1 O.s.p. v lehote 3 pracovných dní od vyhlásenia rozsudku nevyčísľil.

Proti rozsudku odvolacieho súdu čo do výroku o trovách odvolacieho konania podal dovolanie žalobca. Namietal, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). K odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť podľa jeho názoru tým, že odvolací súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 151 ods. 1 O.s.p. a náhradu trov konania mu nepriznal napriek tomu, že právo na náhradu trov konania si uplatnil na ústnom pojednávaní pred odvolacím súdom konanom 24. septembra 2008 a rovnako zaplatil aj súdny poplatok za podanie dovolania vo výške 1127,50 €. Zároveň namietal nesprávnosť aplikácie ustanovenia § 151 ods. 1 O.s.p. na uvedený prípad. Vyslovil názor, že aj vtedy, keď sa súd rozhodne dať účastníkom konania na vedomie konanie ústneho pojednávania prostredníctvom internetu alebo uverejnením oznámenia o pojednávaní na vývesnej tabuli v budove súdu, nesmie s týmto spojiť také právne účinky, ktorými účastníka zbaví možnosti uplatniť jeho práva priznané zákonom. V tejto súvislosti namietal jeho nevedomosť o skončení konania pred odvolacím súdom. Poukázal aj na nedostatok riadneho zákonného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu o náhrade trov konania, čo malo za následok porušenie jeho práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu čo do výroku o náhrade trov odvolacieho konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Žalobca dovolaním napadol výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, ktorý, aj keď je súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má charakter uznesenia a tento charakter nestráca, i keď rozhodnutie o trovách s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí a je do neho pojatý (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho

súdu o trovách konania treba prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.).

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (viď § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska; dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (§ 239 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (viď § 239 ods. 2 O.s.p.).

Ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákomom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením (§ 239 ods. 3 O.s.p.). Ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. teda vylučuje prípustnosť dovolania žalobcu proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa odvolací súd len na prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré

možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným). Ak je konanie postihnuté procesnou vadou takejto povahy, možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené.

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu bola odňatá možnosť konať pred ním (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Žalobca namietal, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je v časti náhrady trov konania dostatočne odôvodnené a z toho dôvodu je nepreskúmateľné.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústavy), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods.1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) tiež vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods.1 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.“

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30).

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len dohovor), porovnaj napr. sp.zn. III. ÚS 156/06, sp.zn. III. ÚS 331/04, sp.zn. II. ÚS 174/04. Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods.1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Občiansky súdny poriadok zakotvuje v § 157 ods. 2 požiadavku preskúmateľnosti rozhodnutia. V zmysle tohto zákonného ustanovenia súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Odôvodnenie rozsudku musí byť presvedčivé. Aj v prípade odôvodnenia výroku o trovách konania je povinnosťou odvolacieho súdu uviesť, z akých úvah pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal a ktorými zákonnými ustanoveniami sa pri rozhodovaní riadil. V spojitosti s § 167 ods. 2 O.s.p. toto ustanovenie primerane platí aj pre odôvodnenie uznesenia súdu.

V posudzovanom prípade odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia len stroho konštatoval: „O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si ich v súlade s ustanovením § 151 ods. 1 O.s.p. v lehote troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku nevyčísľil.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, vrátane rozhodnutia o náhrade trov konania, je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených,

nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozhodnutí, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci.

Z obsahu spisu vyplýva, že dovolateľ si trovy konania uplatnil na odvolacom pojednávaní dňa 24. septembra 2008 (viď č.l. 107 spisu) a zaplatil aj súdny poplatok za dovolanie vo výške 1127,50 € (viď č.l. 137, 138 spisu). Odvolací súd však uvedenej skutočnosti nevenoval žiadnu pozornosť a svoj postup a z neho vyplývajúce rozhodnutie o náhrade trov konania ani bližšie neodôvodnil. V tejto súvislosti je potrebné uviesť aj to, že ustanovenie § 151 ods. 2 O.s.p. ustanovuje procesný postup súdu v prípade, ak účastník v lehote podľa odseku 1 trovy nevyčísli.

Dovolací súd preto na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti požiadavkám ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.) nevyhovuje.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, čo malo za následok porušenie práva dovolateľa na spravodlivé súdne konanie a odňatie možnosti dovolateľa konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Rozhodnutie vykazujúce v dovolaní napadnutej časti takúto vadu, nemožno podľa právneho názoru odvolacieho súdu považovať za správne, a preto ho treba vždy zrušiť.

Preto z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. júla 2012

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová